

DECISIÓ DE LA SÍNDICA DE GREUGES REFERENT A L'ACTUACIÓ D'OFICI EMMARCADA EN EL PROGRAMA DE VISITES ALS BARRIS CORRESPONENT AL GÒTIC

Justificació de l'actuació

Com ja s'ha exposat en anteriors ocasions, la síndica de greuges de Barcelona desenvolupa el Programa de visites als barris de la ciutat de Barcelona amb la finalitat de conèixer de primera mà la realitat dels barris en allò que afecta l'ocupació i el manteniment de l'espai públic, els equipaments públics, el trànsit i l'accessibilitat, per tal de contextualitzar així les queixes rebudes que tenen a veure amb l'estat i l'ús de l'espai públic i que afecten directament la qualitat de vida dels seus i les seves habitants.

La missió encomanada pel Consell Municipal a la síndica de greuges de Barcelona és la defensa dels drets fonamentals i les llibertats públiques dels veïns i veïnes de la ciutat i, per extensió, que l'actuació municipal s'ajusti a les normes de bon govern comunament acceptades. Amb aquesta finalitat, la síndica de greuges pot supervisar l'activitat de l'Administració municipal, especialment pel que fa als continguts de la Carta Europea de Salvaguarda dels Drets Humans a la Ciutat.

El conjunt de la ciutat i els diferents barris que la formen són l'espai col·lectiu que pertany a tota la ciutadania, on transcorre la vida quotidiana i on en gran mesura es desenvolupen les relacions socials, comercials i de lleure. Les autoritats municipals, com a responsables del disseny i l'organització de la ciutat, han de poder garantir la qualitat de l'espai públic de manera que es faciliti l'equilibri, l'harmonia i la cohesió del conjunt social.

En el marc del Programa de visites als barris, la síndica havia informat la Regidoria del Districte de Ciutat Vella de les visites realitzades als barris de Sant Pere, Santa Caterina i la Ribera l'any 2014 i de la Rambla i plaça Catalunya l'any 2016. Es va visitar el barri del Raval Sud el passat 2017, però en aquella ocasió es van treballar els seus continguts a través d'expedients de queixa concrets rebuts a la Sindicatura. El barri de la Barceloneta s'ha visitat en dues ocasions, el 2014 i el 2018. En aquest darrer any 2018 també es va visitar el barri del Raval.

Per preparar i fer aquestes visites ens posem en contacte amb entitats del barri i especialment amb les respectives associacions de veïns i veïnes. En aquesta visita s'han tingut en compte les característiques del barri Gòtic, nucli central de la ciutat amb un important patrimoni històric i rellevància institucional, així com un gruix d'habitatges de considerable antiguitat.

Relat de la visita

La síndica de greuges de Barcelona visita el barri Gòtic en dues ocasions, una primera amb representants de l'Associació de Veïns i Veïnes de Gòtic, La Negreta, Resistim al Gòtic i Acció Gòtic en data 25 d'octubre de 2018 i una segona, amb representants de la Fundació Família i Benestar Social, del projecte Aprenem Junts i el Casal de Gent Gran, en representació d'entitats com la Fundació Esperança i d'altres, en data 13 de desembre de 2018.

En la primera visita es realitza una reunió al local del carrer Nou de Sant Francesc, 21, on diverses entitats desenvolupen la seva activitat.

Exposen que el local on es desenvolupa la reunió és de propietat municipal i amb un contracte amb l'AVVVG pel qual paguen un lloguer de 800 € anuals. El local aixopluga, a més de l'AVVVG, la plataforma Resistim el Gòtic, l'Espai Social del Gòtic La Negreta i La Negreta Feminista, El Bròquil del Gòtic –cooperativa de consum–, ATTAC Catalunya, Barcelona en Comú-Ciutat Vella, així com altres grups o microentitats.

Manifesten que el Gòtic pateix les **conseqüències de la seva centralitat** i de la presència d'institucions com l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, que impacten en el barri, així com altres equipaments o entitats sense afany de lucre (calculen que són entre 300 o 400 les que tenen la seva seu al barri) atès que tenen una dimensió territorial més àmplia i no incideixen directament en el barri. El Gòtic també compta amb un patrimoni històric i altres punts d'interès de la ciutat, dels quals el veïnat se sent expulsat, especialment en aquells llocs on cal pagar entrada per visitar-los i que estan atapeïts de turistes.

Consideren que **l'activitat turística** al barri està massificada i aquest és un dels problemes més greus que pateixen. Entenen que el turisme comporta activitat econòmica amb uns efectes positius, però també es generen efectes perniciosos, com activitats il·legals, soroll, ocupació de l'espai públic i l'incivisme, entre d'altres. Un dels punts que consideren més perjudicats del territori és el carrer Escudellers (amb tres discoteques -alguna de les quals tanca a les 6 del mati-) on aquests problemes prenen el seu màxim relleu, encara que la zona per sota del carrer Ferran i especialment els entorns de la plaça Reial estan molt afectats i creuen que en qualsevol altre barri seria impensable una zona amb el mateix nivell de queixes. Manifesten sentir-se abandonats per l'Administració que no resol aquesta situació. Opinen que l'Ordenança de terrasses (en la qual van contribuir a través de processos participatius, especialment per l'interès a millorar espais, com la plaça Orwell, la plaça Reial o la Boqueria) ha estat aprovada segons la voluntat dels propietaris dels locals de pública concurrència i no la del veïnat. Exposen que fins i tot algun dels processos participatius va quedar interromput. Diuen que el PEUAT és insuficient i que cal fer créixer l'activitat turística.

En aquesta línia afirmen que la concentració d'activitat econòmica al Districte de Ciutat Vella i al Gòtic és desmesurada i incideix cada vegada més en l'espai públic, per la manca de diversificació econòmica, donat que tota l'activitat està orientada al turisme, i per la projecció creixent al carrer a través de les terrasses. Consideren que els plans d'usos que hi ha hagut s'adrecen a limitar les noves llicències, quan el barri ja està sobresaturat.

Un altre greu problema que afecta el barri és la **pèrdua de població**, per la pressió efectuada pel mercat immobiliari –en part pel turisme– i també per la dificultat per poder desenvolupar una vida quotidiana normal, tant per l'excés d'activitat econòmica i els seus efectes com per la manca de serveis per al veïnat (no hi ha centres de dia ni centres residencials públics per a gent gran, ni equipaments per a joves) i la desaparició de comerços de proximitat. Això es tradueix en el fet que progressivament va havent-hi menys infants i també menys places escolars. Exposen que el Padró no reflecteix necessàriament, en el cas del Gòtic, les persones que hi viuen, atès que moltes hi segueixen empadronades després de llogar el seu pis com a HUT, quan en realitat viuen en altres llocs. Creuen que cal un pla de xoc per tal d'aconseguir que el barri no segueix perdent població.

En relació amb la **mobilitat** creuen que, donat que el barri està molt restringit al tràfic rodat i també per la massificació turística, els problemes es donen en la mobilitat a peu, que es veu pertorbada per la diversitat de vehicles i ginys que circulen pels seus carrers i opinen que tots ells haurien d'estar regulats. També per la càrrega i descàrrega dels camions de les bugaderies dels hotels que treballen amb els motors encesos, pel volum de gent que hi ha al carrer a les hores en què tanquen els locals de pública concurrència i pels grups de turistes que segueixen a qui els fa de guia.

Sobre l'**ús de l'espai públic** exposen, a part dels ja esmentats, diferents efectes. El Gòtic és un barri molt dens i amb pocs metres d'espais oberts i places. Aquests limitats espais pateixen d'un sobreús per la carrega i descarrega, els vetlladors, els grups de turistes (en ocasions en bicicleta) i els sacs d'obres. Aquesta sobreocupació i incivisme també genera males olors, especialment pel fet que no hi ha lavabos públics, mancança davant la qual proposen que s'habilitin els WC del metro. També manifesten el seu malestar per la manca de bancs on seure, cosa que contrasta amb el volum de cadires dels vetlladors que es pot trobar a les places.

Pel que fa a la **recollida d'escombraries**, han aconseguit millorar els horaris i que els veïns baixin les escombraries just abans, malgrat que els turistes no segueixen aquest horaris. No disposen de recollida pneumàtica ni la volen.

Els **clubs de cànnabis** són una activitat davant la qual consideren que hi ha impunitat, atès que quan se n'obre un d'il·legal i s'aconsegueix que es tanqui, se'n reobre de nou un altre en un altre punt.

En matèria de **seguretat**, consideren que els problemes del barri estan especialment vinculats a la droga i a la presència de màfies d'origen italià i rus. Creuen que cal estudiar les vinculacions de les xarxes de màfia amb la incidència en el lloguer de locals i habitatges, així com en l'activitat que es desenvolupa al voltant dels clubs de cànnabis. Participen en les Taules de Seguretat de Gòtic, però opinen que són ineficaces, ja que es limiten a la presentació de dades per part de la GUB i els Mossos d'Esquadra i a la defensa dels interessos concrets de cada entitat participant. A més afegeixen que els cossos policials defensen els interessos privats en contraposició als del veïnat. Quan algú ha agafat un compromís personal en la millora de determinats aspectes, aquesta persona ha estat amenaçada, com és el cas de l'exregidora Itziar González. En contraposició, també manifesten que quan fan una manifestació sense la deguda comunicació, hi ha més tolerància atès que no hi assisteix la Guàrdia Urbana per dispersar els participants.

Exposen la seva preocupació per l'impacte sobre el **medi ambient** de l'activitat turista a la ciutat i al barri, tant pel que fa a la zona portuària, amb les emissions dels creuers, com en relació al volum d'aparells d'aire condicionat, que consumeixen molta energia, més tenint en compte que els comerços mantenen els aparells engegats amb les portes obertes, sense que es prenguin mesures al respecte. Creuen que caldria incidir tant en la reducció del nombre de creuers, com en l'exigència d'eficiència i estalvi en el consum elèctric. També és creixent la repercussió dels repartiments de les empreses de venda on-line, els quals pensen que s'haurien de fer amb vehicles elèctrics o impulsats per la força humana. Manifesten que els conceptes de "turismes sostenible" o "turisme de qualitat" no es tradueixen en una millora per al veïnat i que esdevenen consideracions que fan més rentable el destí turístic de Barcelona. En aquesta línia es mostren contraris al fet que el Consorci de Turisme de Barcelona segueix promocionant la ciutat.

Finalitzada la reunió, es realitza una visita per alguns espais del barri, en què el veïns i veïnes mostren algunes de les qüestions plantejades a la reunió, així com altres que

els preocupen. Exposen que al carrer Nou de Sant Francesc hi ha rajoles del paviment trencades que poden suposar un perill per als vianants. Al mateix carrer assenyalen la presència continuada d'agents de la GUB que vigilen un edifici buit per evitar que s'ocupi. Al carrer Escudellers mostren locals comercials de *souvenirs*, que han suplert comerços tradicionals o de proximitat, que, segons diuen, segueixen oberts a les 23 h. Evidencien com a la plaça George Orwell conflueixen unes 200 cadires de vetlladors, una furgoneta de "control de la qualitat de l'aire" de l'Agència de Salut Pública, càrrega i descàrrega, un grup de bicicletes, sacs de runa. Hi ha diversos edificis buits i tapiats, que haurien de poder ser utilitzats com a habitatge per als veïnes i veïnes del barri. Manifesten el seu dubte sobre el funcionament de la càmera instal·lada a la plaça, perquè quan s'hi realitzen activitats il·lícites no observen una reacció immediata.

II.

La segona visita al barri, s'inicia amb una reunió a l'edifici de serveis municipals ubicat al carrer Correu Vell, 5. Per part de les entitats i serveis hi assisteixen representats d'Aprenem Junts, de la Fundació Família i Benestar Social, i del Casal de Gent Gran. Representen altres entitats i persones participants en projectes, com la Fundació de l'Esperança, La Murga (Escoltes catalans), etc.

Exposen que les entitats, serveis i projectes als quals representen, formen una xarxa de treball comunitari que pretén l'empoderament de les persones i manifesten la seva voluntat de defensar aquest model de treball d'anys de recorregut al Gòtic, amb uns resultats positius objectivables i amb la percepció d'un treball de qualitat per part de la ciutadania. En aquests resultats, opinen que han contribuït de forma decisiva el **Centre de Serveis Socials de Gòtic (CSSG)**, que compta amb el que consideren un bon i estable equip de treball des de fa més de 20 anys.

Manifesten que el barri Gòtic és un dels que han **perdut més població** en els darrers anys. A part d'altres factors, creuen que cal tenir en compte que abans de l'any 2014, les persones sensellar estaven empadronades al carrer Duran i Bas (després es van distribuir pels CSS de la ciutat), cosa que donava unes dades distorsionades de la població del barri. Consideren evident, però, que el barri està patint un procés de gentrificació i que actualment la població que hi va restant és la més exclosa. En paral·lel, també ha crescut l'oferta d'habitatges amb serveis per a gent gran, cosa que ha permès que molta gent gran deixi el barri per anar a viure en millors condicions, tot i que això hagi suposat allunyar-se del seu entorn, donat que no hi ha habitatges amb serveis al Gòtic, com tampoc hi ha places residencials públiques.

Les entitats a les quals representen creuen que és necessari per al barri l'habitatge intergeneracional. Per les informacions de què disposen, sembla que estan previstos 24 habitatges APROP al Gòtic, que podrien ser destinats a persones o famílies provinents de la Mesa d'Emergència i 12 dels quals serien per a gent gran.

Tot i la pèrdua de població, també arriben nous veïns i veïnes que transformen la configuració social del barri, de forma que cal ajustar les formes d'atenció social. El model actual de treball comunitari exposen que permet detectar, anticipar-se i realitzar una tasca preventiva, cosa que evita que s'hagi d'anar a remolc de les urgències socials, com passa en altres barris de la ciutat. Aquest model de treball comunitari es podria veure amenaçat si es confirma que, per a la creació de centres SADEP, es reduiria el nombre de personal tècnic del CSSG. Per aquest motiu, van presentar una queixa a la Sindicatura de Greuges de Barcelona el mes de setembre de 2018, de la qual se segueix a l'espera de la recepció del pertinent informe de l'IMSS. Relaten que també s'han adreçat a la tinenta d'Alcaldia de Drets Socials, i van intervenir al Consell

de Barri per preguntar a la regidora de Ciutat Vella sobre el tema, la qual els va respondre que la seu del SADEP a Ciutat Vella està en obres i que la retallada podria ser d'un únic professional. Consideren que cal poder obrir una línia de diàleg sobre aquest tema, per poder garantir la continuïtat del projecte de barri, la qualitat del treball i el futur d'aquest.

Un exemple d'aquesta tasca és l'escola bressol de 24 h, en la qual es treballa des de la Fundació l'Esperança. Els professionals del CSSG van detectar la necessitat d'un recurs d'aquestes característiques, cosa que es va traslladar a la xarxa d'entitats, les quals es van mobilitzar per cercar solucions. Una altra mostra són els tres pisos cedits per Habitat 3 i arranats pel Pla de Barris, que seran habitats per persones usuàries dels serveis socials. Comptaran amb l'atenció d'un treballador o treballadora social i d'un treballador o treballadora familiar, que, entre altres objectius, preveuen que treballarà per a integrar els veïns i veïnes en la nova comunitat de convivència. Altres exemples de l'efectivitat de la tasca en xarxa que es desenvolupa és que la proposta d'"illes socials" o el projecte "Radars" no s'implementen al Gòtic, perquè ja s'està funcionant amb aquells paràmetres des de fa més de 20 anys.

Els preocupa la pràctica inexistència de **comerç de proximitat** (el qual s'ha anat substituint per comerços adreçats al turisme), el que suposa un problema per a la continuïtat de la vida veïnal al barri i de subsistència per a aquelles persones que tenen dificultats de mobilitat o afectades per l'esclatxa digital. A aquest problema s'hi afegeix que moltes finques no disposen d'ascensor, cosa que dificulta encara més l'accés a l'espai públic i per tant als serveis i comerços. Els problemes de **mobilitat a peu** pel barri per a la gent gran s'accentuen davant la manca de bancs per seure i la quantitat de ginys que circulen pels seus carrers.

Un altre problema que verbalitzen és en el marc de l'**atenció en salut**, atès que el CAP Gòtic resulta petit i obsolet per les necessitats actuals. L'equip del CAP també comparteix recorregut amb la xarxa d'entitats i equipaments socials del barri, i compta també amb un equip molt estable de professionals.

En matèria de **seguretat** consideren que aquesta no es negativa, tot i que la sensació de inseguretat sí que ha patit un increment en els darrers mesos. Especifiquen que l'ambient del barri de dia i de nit és absolutament diferent i que els problemes de seguretat també es manifesten de maneres diferents en funció dels horaris. Constaten esforços importants de l'Administració en matèria de seguretat.

També observen els afanys de l'Ajuntament de Barcelona pel que fa a la **neteja** dels carrers del barri, molt impactats per actituds incíviques. Valoren positivament el sistema de recollida d'escombraries porta a porta.

Finalitzada la reunió, es realitza una visita al barri per mostrar els aspectes tractats.

Com a aspectes positius es destaquen:

- La satisfacció amb la tasca del Servei d'intervenció en situacions de pèrdua de l'habitatge i/o ocupacions (SIPHO).
- En relació amb els processos participatius, malgrat que alguns no es tanquin formalment o no es tinguin prou en compte els resultats, consideren molt positiu que es realitzin. "No són teatre" verbalitzen.
- Creuen que des del Districte hi ha actualment més interlocució amb els veïns i veïnes i que les actuacions des del Districte no sempre responen a interessos

privats. Valoren el tarannà de l'actual equip de govern, malgrat que creuen que les seves capacitats són imitades.

- S'ha entès que el soroll és un problema amb afectacions per a la salut i es treballa aquest problema des de la transversalitat.
- L'actuació per detectar i tancar HUTS sense permís és més intensa. Valoren molt positivament el fet disposar d'un telèfon de contacte directe per a denunciar els HUTS.
- L'existència de l'Escola Bressols Carabassa, fruit de les reivindicacions veïnals.
- La valoració de la tasca de neteja i del model de recollida d'escombraries.

Consideració final

Un cop feta la visita, tenint en compte els aspectes observats i els comentaris realitzats per les diferents entitats interlocutores en ocasió de les visites realitzades al barri Gòtic, la síndica destaca com a aspectes a millorar per part del Districte de Ciutat Vella, els següents:

- L'escolta a la xarxa d'entitats de Gòtic a l'efecte de la possible reducció de la plantilla del CSSG i la consegüent valoració de la tasca comunitària realitzada.
- La regulació i control dels diferents vehicles rodats que dificulten la mobilitat a peu pel barri.
- L'estudi del nombre de bancs i cadires a l'espai públic per tal d'efectuar les corresponents millores, per tal de garantir que la gent gran i altres ciutadans que ho necessitin, en puguin fer ús.
- La intervenció sobre l'impacte que el turisme i el model econòmic tenen al barri, amb la consegüent pèrdua de població i de comerç de proximitat.
- La protecció sobre els comerços de proximitat.
- La incidència del turisme i les polítiques d'ús de l'espai públic en la vida dels veïnes i veïnes del veïnat.

D'aquestes consideracions s'informa la Regidoria del Districte de Ciutat Vella, per tal que siguin tingudes en consideració a l'hora de definir l'acció de govern i millorar la situació del barri en els aspectes comentats. Aquest fet serà posat en coneixement de l'entitat veïnal que ha acompanyat la síndica en la visita.

De la present actuació d'ofici, se'n donarà compte al Consell Plenari en l'informe anual complementari.

Barcelona, 8 de febrer de 2019

